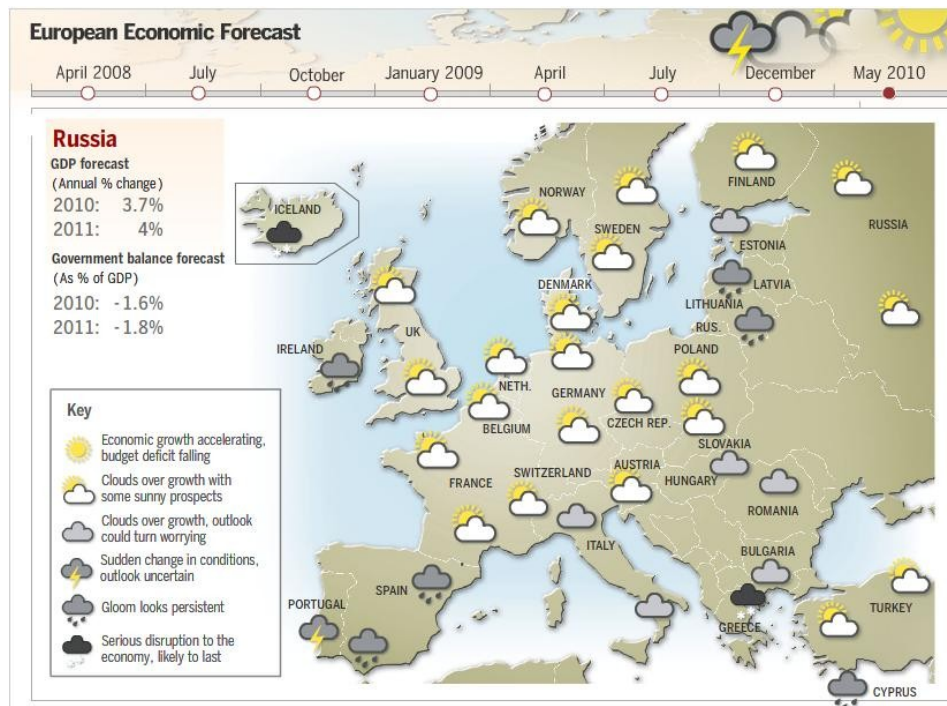

28 oktober 2010

Den europeiske sosiale og økonomiske værmeldinga.
LOs Brussel kontor- Knut Arne Sanden

Da finanskrisa spredde seg fra Wall Street la den seg som ei mørk askesky over hele Europa, Norge inkludert.

Men etter hvert som Stoltenberg regjeringa kom med tiltak ble "flyforbudet" i Norge etter hvert opphevet. Siden den gang er det riktig å si at sammenlignet med de fleste andre land i Europa har Norge etter det hatt tilnærmet økonomisk høytrykk med enkelte overskyete områder og noen regnskurer i deler av landet.

Vi gjennomførte et lønnsoppgjør med en økonomisk ramme på mellom +3,5 og +4,0 prosent, med enkelte streiker. I andre land streikes det mot en lønnsgang på MINUS et to sifret tall. Norge har en ledighet på 3,5 prosent mens Europa i gjennomsnitt har 10 prosent. Spania har 20,5 prosent

To land har overskudd i statsbudsjettene: Norge og Sveits.

To av 27 EU land innfrir EUs egne budsjett krav om maksimalt 3 prosent underskudd på statsbudsjett og 60 prosent gjeld av BNP, det er Sverige og Estland.

Hvis vi ser på resten av værkartet for Europa er det overskyet, det meste med uvær og torden særlig i Sør Europa. Lavtrykkene har stått i kø de siste årene.

Island. Overskyet, mye regn og vind. Det land i Europa som ble rammet først og hardest. Halvering av valutaen over natta, fordobling av huslån og billån som var tatt opp i Yen eller Euro. Fortsatt krise selv om asken har lagt seg.

Sverige: Lett overskyet; ledighet 8,2 prosent, 20 prosent blant ungdom noe som forklarer hvorfor det nesten er umulig å få bestilt noe på en kafé i Norge uten at svaret kommer på svensk.

Litt lysere utsikter etter hvert men fortsatt høgt ledighet.

Finland og Danmark: Lett skydekke med enkelte kutt i offentlig budsjetter, men ikke dramatisk:
Danmark forslag om å kutte i førtidspensjon, ledigheten er 6,9 prosentnesten en fordobling på noen få år. Ledighetstrygd perioden ned fra fire til to år.
Finland sliter med ledighet på 8,5 prosent, men har historisk vært vant med tøffe tak

Ser vi vestover er værbildet svært mørkt.

Irland ble særlig sterkt rammet pga store utenlandske investeringer: Fryns og kutt i lønninger særlig i offentlig sektor ned 5 prosent i 2009 noe mer i 2010.. Boligpriser i fritt fall, men lånene faller ikke. Et banksystem som vakler.

Storbritannia: Vinden fra Irland rammer nå Storbritannia hvor ALLE budsjetter kuttes ca 20 prosent. Regjeringens egne tall sier at dette betyr nesten 500 000 færre jobber i offentlig sektor. I tillegg kuttes sosiale stønader og barnetrygden gjøres behovsprovot. Offentlig innkjøp kuttes også noe som rammer privat sektor. Fagbevegelsen mobiliserer mot forslagene noe som kan bli en ny misnøyens vinter slik det var på Thatcher tiden.

BENELUX LANDENE: Forholdene tatt i betraktning: stabil overskyet men oppholdsvær;
Nederland har etter lange forhandlinger fått en konservativ regjeringen med støtte fra et innvanderfiendtlig parti som nok vil kutte mye i budsjettene. Pensjonsalder skal økes med to år.
Belgia har for tiden ingen regjering som kan foreta kutt. Det største partiet NVA i Flandern ønsker nok sterke kutt i det øyeblikk det får makta.
Luxembourg har orden i økonomien og klarer seg ganske bra med ledighet fem prosent.

Frankrike:

Er preget av uvær og lynnedslag etter at regjeringen har diktert en økning i pensjonsalder fra 60 til 62år ruten a konsultere partene. Full opptjening heves fra 65 til 67 år og levealderen justeres. Streikene dreier seg om å komme i dialog med regjeringen.

Spania, Portugal og Hellas. Økonomisk tornado gjennomført av sosialistiske regjeringer, som kutter budsjetter og fryser eller kutter i offentlig lønninger

Hellas vil offentlige ansatte få en nedgang i reell lønn på mer enn ti prosent.

Spania lønnsfrys og lønnskutt på 5 prosent og store endringer i ansettelsesbeskyttelsen og mer bruk av deltid og vikarer. Ledigheten er over 20 prosent 42 prosent for ungdom under 25 år. Hatt generalstreik en dag, flere kan ventes.

I Italia foreslås også en rekke kutt som motes med massive faglige reaksjoner.

Portugal dramatiske kutt i offentlig sektor, lønn ned fem prosent.

Tyskland Pensjonsalder opp fra 65 til 67 ellers er situasjonen stabil. Utsiktene er noe bedre med ganske sterk vekst med synkende ledighet lavest på 18 år med 7,5 prosent. Kjøpekraften ned ti prosent siden år 2000

Østerrike: overskyet noe regn.

Sveits oppholdsvær og noe sol;

"Nye" medlemsland:

Ulike varianter av regn og torden. De ble spesielt hardt rammet av tilbakeslaget i økonomien.

Ungarn ansatte mister sin 13. månedslønn dvs. minus 12 prosent

Romania ille ute 25 prosent kutt i offentlige lønninger

Bulgaria enda værre ute.

Tsjekkia ikke så ille og litt bedring

Slovenia usikkert

Slovakia noe bedre til neste år.

Polen har klart seg ganske bra pga svingende valuta, eneste land med positiv vekst i 2009 1,9 prosent og 3,2 i 2010

Litauen ledighet 14,8 prosent

Latvia ledighet 19,5 prosent har det ille siden de har låst sin valuta til Euroen. Offentlige lønninger ned 25 prosent

Estland noe bedre, men ledighet på 18 prosent

Norge er som jeg har prøvd i få fram i en absolutt særstilling. Mens kjøpekraften for lønsmottakere i en rekke land vil gå ned eller stå stille, så øker den i Norge. Statsbudsjettet ble forslått faktisk med en liten økning. Men den svake veksten i europeiske økonomi som nå ytterligere svekkes gjennom store kutt i offentlig budsjetter, vil ha en negativ innvirkning på etterspørselen. Europa er fortsatt det viktigste markedet for Norges eksportbedrifter. Disse vil derfor kunne få føle at etterspørselen synker og ikke minst at konkurransen skjerpes. Dette kan ramme norske arbeidsplasser. Derfor har LO i forbindelse med neste års statsbudsjett pekt på behovet for reserver som kan iverksettes raskt dersom det er nødvendig.

Det som i denne situasjonen oppleves som verst er den store ungdomsledigheten. Europa opplevde i forrige århundre to verdenskriger. I begge mistet man flere ungdomskull på slagmarkene. Nå er vi i ferd med å miste flere ungdomskull på arbeidsmarkedene siden de aldri kommer inn. Dette skaper grobunn for både politisk passivitet og aksjonisme slik i ser det siste særlig i Frankrike. I andre land ser vi det i form av lavere valgdeltakelse. Mange av de som går til valgurnene stemmer på partier som er klart innvandrerfiendtlige og høyreorienterte. Dette har vi sett både i Belgia, Nederland og i Ungarn i år.

Det er derfor grunn til å minne om at framveksten i mellomkrigsårene både i Tyskland, Italia og Spania av klare høyreideologier, skjedde på bakgrunn av en økonomisk krise med høy arbeidsledighet. Konsekvensene var katastrofale.

Derfor er det bekymringsfullt at det ikke settes inn større ressurser mot arbeidsledigheten.

Neste år skal den europeiske fagbevegelsen samles til kongress i Aten i Hellas, i en krisetid som de fleste grekere aldri har opplevd før. Hovedslagordet må innebære at vi setter vanlige folk først. Det er ikke vanlige folk som har satt i gang finanskrisen og det er derfor urimelig at de skal betale så dyrt for å rydde opp. Vi burde kanskje ta slagordet fra opprøret i DDR i 1989: Det er vi som er folket. Wir sind das Volk!

I Brussel mobiliserte europeiske fagbevegelse 100 000 medlemmer den 29. september som var den europeiske aksjonsdagen. Kravet var: Nei til smalhans, ja til vekst og sysselsetting. Meldingen til europeiske politikere var ikke til å misforstå.

LO deltok i demonstrasjonen i solidaritet med våre kollegaer i andre land. Det ofte kan være vanskelig å forklare situasjonen i Norge, ikke minst å bli trodd.

Mange tror at dette ene og alene skyldes våre olje og gassinntekter. Men det er ikke forklaringen. Forklaringen ligger i den politikk som regjeringen fører og det ansvar som LO utviser i inntektspolitikken.